

III. évfolyam, 86. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

UJVIDÉK

1907. aug. 2, péntek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek és vasárnap reggel.

Brankovics György halálához.

Brankovics György, karlócai görög keleti szerb érsekpatriárka keddi déli fél-tizenkét órakor Karlócan meghalt. Egy hanyatott életű, állandó támadások központjában élő aggasztány, egy hetvennyolc esztendőes hófehérhajú és hófehér szakálú egyházfejedelemhunyta le fáradt szemeit.

A halál mindent megvált, a kérlelhetlen végzet mindent elfeledtet, mindent megbocsájt. Halottra rosszat mondani nem szabad, az emberi jóérzéssel összeférhetlen.

És amikor így *Brankovics György* patriárka imár hült teteménél megállunk, elfojtunk a harci zajt, amely az ellene, — isten és emberek előtt jogosan, — vezetett küzdelmet oly hangossá tette, elnémitjük az ellenszenv még oly kitorzó hangját, elhallgattatjuk a bírálat szavát és résztvevő érzéssel állapítjuk meg, hogy a szerbek érsekpatriárkája volt, — nincs.

Meghalt. Szívós harc, élet-halál küzdelem döntő tusájában dönt ki, mielőtt az összemért fegyverek utolsószor, döntő csatában összecsaphattak volna és megjelent a Halál, a mely az élők sorából elszólitotta *Brankovics Györgyöt*, az agg egyházfejedelmet, az egész életét kérlelhetlen, kemény harcban töltött főpapot.

Megilletődve állunk meg ravatalánál és tán az emberi részvét szavánál is erősebb a csodálat érzése, amely urrá lesz felettünk és rajtunk, amikor ennek az embernek kemény küzdelmére, szívós harcára, a létért, a lenni vagy nem lenni-ért folytatott elszánt viaskodására gondolunk.

Lelkének egész erejével, szívós természetének minden akaraterejével szállt szembe a közvélemény súlyos szavával és ez a csodás akaraterejű ember ezzel a sokfejű sárkánnyal évek hosszú során át harcban tudott állani, megbirkózott minden ellenfelével és megengedett és meg nem engedett eszközökkel a harcot úgy tudta irányítani, hogy mindkét válla ne érje a porondot, melyen végül a Halál mégis csak leterítette.

Számtalan súlyos vád lesújtóan szállt felé, hófehér fejére és öreg embernél páratlan akarattal küzdött ellenük és amikor

már az egész világ hangosan kiálltotta, hogy mindkét válla a földet érte, ő még nem adta meg magát, küzdött, vonaglott, máról-holnapra, órától-órára birkozott ellene, de a Halál erősebb volt mindennél, ma már kiterítve fekszik a karlócai érseki palota díszes ravatalán.

Forró küzdelem csatazaját szakította félbe, vetett véget a sors végzete.

A halottat pihenni hagyjuk. A feledés fátylát borítjuk a holttestre, elfeledjük hibáit, elnézzük bűneit.

Nem kavarjuk fel a patriárka ügy színes aktáit, melyek holttestével együtt a sirba, a feledésbe, az enyészetbe mennek.

Csak az eseményeket nézzük, amelyek a halál után álltak be és tesszük ezt a *magyarság* szemüvegén nézve, tisztára a mi szempontunkból: a *magyarság* kérdését szem előtt tartva, — bírálat tárgyává.

A *magyarság Brankovicsban* soha hivat, sőt legádázabb ellenséget ismerte. Bécs volt az ő Mekkája, a császár volt az ő mindene, Bécsbe járt a magyar ellen — harcolni, a császárt szolgálta — a magyar király ellen. Mindig abban a táborban volt, azoknak élén, rangjának súlyával, vagyonának arányaival, amely tábor a magyar ellen volt. Bécsét szolgálta, onnan várta is jutalmát. És az a Bécs, amely eleddig még mindenkit becsapott, mindenkit csak kiszipolyozott, — vele szemben kivételt tett. Tartotta, mikor már mindenki elejtette. Tartotta, amikor mindenki elítélte, tartotta, mert még mindig szüksége volt rá.

És *Brankovics György* hű is volt Bécshez. Hűebb, mint bárkihez! Bécs szava parancs volt neki, mely előtt a dacos, kemény és szívós ember térdet hajtott.

A *magyarság Brankovicsban* egy ellenfelet veszített és a halál pillanatában nem a gyűlölet hangján, de a részvét igaz szavával emlékezünk meg róla, de kívánjuk, hogy vele a patriárkai székben a Bécsét szolgáló, utolsó magyargyűlölő lett legyen, és a magas főpapi méltóságba olyan férfi kerüljön, aki *igazi, jó magyar hazafiú is legyen!*

Az ujvidéki közkórház építkezése.

— Több cikk. —

IV.

A világitásra vonatkozólag a kórház számára villamvilágitás állapított meg. — Az elektromos áramot a gőzfürdőtől kapjuk, a gépházban elhelyezett kapcsolótáblán, és pedig oly erőset, mely 330 izzólámpához és 5 ló erős elektromotor hajtásához elegendő. — Mindenütt villamos körtével van a világitás gondola, kivételt egyedül a műtőterem tesz, a hol 4 izzólámpa plafonvilágitást szolgáltat. — Az elektromotor a mosókonyha transmissiorudját hajtja.

Az egész építkezés solidan van tervezve. — Az alapfalak részben betonból, részben téglából készülnek a szükséghez mérten cement vagy fehérmészhabarcsban falazottan. — 5m/m. asfalt elszigetelő lemez van köröskörül felvéve. — Az összes bejárati és többi lépcsők kemény mészkőből gondoltattak. — Az összes mennyezetek vasbetonból készültek. — A padozatok hézagmentes asbest padlók. — Mindenütt legömbölyített sarkok és gömbölyűen felhajtott padozatok vannak felvéve. — A tetőhéjazat deszkázatra tett kátránypapír és rajta Eternitpala, egyes épületeknél pedig a deszkázatra tett facementtető van előirányozva. — A facement tetőknél a tető és földem közötti tér szellőztetéséről gondoskodás történt. — Az asztalos, lakatos munka elsőrendőnek van előirányozva. Minden kórszobában egy, a nagyobakban kettő, rugós szerkezetű ablak-szellőztető van felvéve. — Az összes ajtók és ablakok fehérre mázoltatnak. — Az összes helyiségek fehérre lesznek meszelve és minden helyiség 1-50 m. magasságig porcellán email festéssel lesz ellátva; kivételt a műtőterem tesz, amely 1-80 m. magasságig csempevel lesz burkolva, a többi falfelület pedig mind porcellán-email festéssel lesz fedve, úgy hogy az egész műtőterem lemosható és fecskenedezhető felülettel bír. — A szerkezetekre vonatkozólag különben a rajzok és költségvetések a legapróbb részletekig felvilágosítást nyújtanak.

A külső kiképzésnél kerületet minden felesleges dísz vagy cafrang és olyan architektúra alkalmaztatott, amely az anyag sajátosságának leginkább megfelelő, a minimális fentartási költséget igényli. — Nincsenek tehát nagy kiugrású parkányok, hanem simán vakolt felületek és azoknak kis kiugrású felosztásai. — Hatást gyakorolni a szemlélőre és annak szépérzékét is kielégíteni főleg az épületek tömegelosztásának arányossága és helyessége, valamint az egyes épületek összhangzásos csoportosítása van hivatva. — Egyedül a felvételi épület nyert némi díszítést, azonban az sem hamis anyagból, hanem az épületek úgy külső, mint belső soliditásának megfelelőleg, a tartós üvegmozaikból lettek előirányozva.

A kórház költségeit, a pontos előmérték költségvetés teljesen feltünteti és arról tiszta képet alkot. — Itt csak felemlíthető, hogy az összépitési költség kerek számban 510.000 korona, ami azt mutatja, hogy a 163 betegágy mindenikére 3123 korona építési költség

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁT-
SZERÉSZ, VÉSNÖK. Leg-
nagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, ólkekben legdusabb
ohinal ezüst raktár.

esik; ez akár abszolút értékben véve, akár a legutóbbi években a belföldön és a külföldön épített kórházak költségeihez viszonyítva kevesnek mondható; amit annak lehet tulajdonítani, hogy felesleges nem tervezetett, hanem csakis olyan, ami a cél elérése érdekében feltétlenül szükséges és a modern higiénia követelményeinek kielégítéséhez nélkülözhetetlen.

Kettős szerencsétlenség az uszodában.

Lehetetlen állapotok.

Csukják be az uszodát.

Az újvidéki és péterváradai uszodákban kedd este kettős szerencsétlenség történt, melynek tragikussága arra kényszerít bennünket, hogy az uszodák ügyével hosszabban foglalkozzunk.

Kedd este 1/6 órakor, amikor az újvidéki uszoda a nagyszámu fürdőzőktől a lehangosabb volt. *Kolosz Matia*, macedoniai illetőségű, 20 éves péksegéd tragikus módon az uszoda nagy tükörfürdőjébe belefutott és azóta nyoma veszett. Legalább százan lehetnek az uszodában, amikor a szerencsétlenség történt. *Kolosz Matia* péksegéd gazdájával fürödni ment és noha *uszni nem tudott*, a laza és botrányos ellenőrzés miatt a feneketlen tükörbe ment és alig volt a tükörben pár pillanatig, amikor a vízzel birkozó péksegéd száz ember szemeláttára a vízbe fuladt. *Kolosz Matia* uszni nem tudott. A fürdőben alkalmazott „uszómesterek” minden mással törődnek, csak nem végzik el azt a kötelességet, amelyet végezni hivatva volnának. Nem ellenőrzi az a sok „uszómester”, hogy csak *uszni tud* menjen a *feneketlen* tükörbe, hanem bezzeg, amikor az ugys magas fürdődíj által megszarolt fürdőző távozik, akkor sorjában odartartják tenyerüket, amelyekbe meg nem érdemelt borraalókat zsebelnek be.

Kolosz Matia, mert uszni nem tudott és a borraalót leső „uszómesterek” nem voltak ott, egy fürdőzőtől kérdezte meg, hogy mély-e a tükör? A megkérdezett maga is idegen lévén, nem adhatott felvilágosítást és így a szegény *Kolosz Matia* a tükörbe ment, hol gyászos szerencsétlenség szomorú áldozata lett. Pár pillanatig felszínben maradt és *hirtelen eltűnt*. A fürdőszemélyzet botrányos lassúsággal, vétkes közönnyel fogott hozzá, hogy a vízbefut ember megmentését megkísérelje. De már akkor minden fáradság kárba veszett. *Kolosz Matia* eltűnt, elnyelte a vízióriás, mely tán csak napok múltán veti fel a szerencsétlen péksegédet, aki fürdőzés közben lett a víztömeg szomorú áldozata.

Iffy Zambauer Adoston rendőrkapitány és az ügyeletes orvos a helyszínén megjelentek, de dolguk nem igen akadt, mert *Kolosz Matia* holttestét a víz nem vetette fel. *Kolosz Gyorgyevics István* temerini-utca 38. alatt levő péküzletében volt alkalmazva. Gazdája a tragikus szerencsétlenség szemtanúja volt.

A szerencsétlenség természetesen kinos rémületet keltett és mindenki elítélte azt a lehetetlen állapotot, hogy minden józan ész ellenére a tükörfürdő kosár nélkül legyen. Ugyanakkor, amikor a Duna *Kolosz Matia*t eltemette. Péterváradon ugyancsak egy végtelenül elszomorító szerencsétlenség keltett közfelháborodást. A péterváradai uszodában kedd délután 1/6 óra tájban csak kevesen voltak *Stanké Sándor*, péterváradai koresmárosnak, a Zöldfa vendéglősenek 9 éves fia abban az időben az uszodában fürdött. Már fel volt öltözve és a kis fiu ép távozni készült, amikor uszónadrágját még a vízben ki akarta mosni, de amikor ezt tenni akarta, az egyensúlyt elvesztette és *ruhástul a feneketlen tükörbe esett és többé nem került felszínre*.

A péterváradai „uszómester” künn a szabadban horgászott és senki nem volt, aki a kis fiu segítségére sietett volna. Hamarosan hire terjedt a szerencsétlenségnek és röviden néhány száz ember verődött össze, kiknek sorából néhány a szerencsétlen áldozat keresésére indult. Késő éjszakáig hiába kutattak, a kis fiu holttestét nem sikerült kifogni.

Megdöbbenve írjuk le a kettős szomorú tragédia történetét és megülködésünk csak fokozódik, amikor értesülünk, hogy a fürdő tulajdonosa az *előirt legelemibb óvintézkedéseket teljesen figyelmen kívül hagyta*.

Nincs a tükörben kosár. Vagyis a tükör feneketlen. A közvélemény nevében a legenergikusabban felemeljük tiltakozó szavunkat és a sajtó szavának egész súlyával követeljük ennek a *bűnös gondatlanságnak példás megtorlását*.

A rendőrség kötelessége haladéktalanul intézkedni, hogy a fürdő tükre *kosárral* látassék el, addig is követeljük a *fürdő azonnali bezárását*.

A nyilvánosság előtt hatóságainkat tesszük felelőssé, ha ez a legelemibb óvintézkedés elmulasztatnék. Tessék mentőeszközökről gondoskodni.

Negyvennyolc filléres fürdődíj hallatlan vakmerő zsarolás, melynek ellenében legalább azt lehet megkövetelni, hogy a legelemibb óvintézkedések ne hagyassanak figyelmen kívül.

A két szerencsétlen tragikus esete parancsolólag kötelességünkkel teszi a közbiztonsági viszonyok sürgős rendezésének követelését.

Addig is csukják be a fürdőt!

Inkább ne legyen pár napig semmilyen fürdők, mint olyan, ahol a fürdőző élete ép oly kevéssé biztos, mint a szabad Dunában.

A gyilkos kürtös.

A hadbíróság vizsgálata.

Nem halgatták ki a tanukat.

A *Határőr* olvasóinak bizonyára még élénk emlékezetében lesz a borzalmas kettős gyilkosság, amelyet f. évi június 19. és 20-ik közötti éjjel követtek el és amelynek *Ritter Ferencné* és leánya *Ritter Katalin* lett az áldozata.

A tettes kiderítése iránt azonnal folyamatba tett nyomozás és helyszíni, valamint a foganatosított hullaszemle adataiból merített súlyos gyanúok alapján a cselekmény elkövetésével *Weszelszki János*, cs. és kir. 6-ik gy. e.-beli tényleges szolgálatban álló zászlóalj kürtös-örmester gyanúsított.

A lefolytatott nyomozás során kihallgatott *Ritter Ferenc*, *Willi Antal*, *Kaszi Ambrus*, *Berlet Ferencz* tanuk azt vallották, hogy a tragikussá lett éjszakán egy óra tájig *Ritter Ferenc* koresmájának udvarában együtt ültek és hozzájuk csatlakozott *Weszelszki János* zászlóaljkürtös is, akivel együtt borozgattak, miközben éjfél 1 óra tájban abban állapodtak meg, hogy elmennek a közeli „Teve” koresmába fekete kávé inni. Eközben azonban *Weszelszki János* kürtös észrevétlenül eltűnt, anélkül, hogy távozását bárki is észrevehette volna.

Amikor azután hajnali 1/4 órakor a társaság a koresmába visszatért, *Ritterné* és *leányát* már halva találták. Borzalmas módon végrehajtott kettős gyilkosság megrázkodtató képe tárult eléjük.

A megindított vizsgálat, — amelyet polgári hatóságaink: *Karsányi Elemér* kir. ügyész, *Szabó Imre*, kir. törv. vizsgálóbíró, és a rendőrség ügyeletes tisztje: *Vasdényei Gábor* rendőrkapitány vezettek, — kétségtelenül megállapította és pedig a számos és súlyos bizonyítékok alapján, hogy a gyilkosságot csak *Weszelszki* kürtös követhette el.

Weszelszki bűnösségét és tetteségét kétségtelenné teszik azok a nagyszámu bizonyítékok, amelyeket a *polgári hatóságok* megállapítottak, de amelyeket a *katonai hadbíró figyelmen kívül hagy*.

Weszelszki a gyilkosság éjszakáján este 9 órától fogva a koresmában volt. Éjfél utáni egy óráig összesen csak 3-3 tized liter bort ivott meg, ami kizártá teszi, hogy ittas volt. De azonfelül az a körülmény, hogy nesztelenül és észrevétlenül távozott amellett szól, hogy ittasságról szó sem lehet. A társasága az udvaron ült és pedig alig 6-8 lépésre az ajtótól. Ha *Weszelszki* a betéve volt kapun távozik, alig hihető, hogy mulatótársai az ajtó nyitását nem hallották volna és pedig annál inkább, mert a kapuajtó előtti rész minde-

nütt téglával van burkolva s így az azon különösen patkós bakancsban lépkedés olyan zajos, hogy azt az alig 6-8 lépésre ülők az éjjeli teljes csendben bizonyára meghallják.

Mindezekből azt a valószínűséget kell felállítani, hogy *Weszelszki Ritter Ferenc* udvarának valamelyik részén elrejtőzött s ott maradt addig, míg az udvaron mulatók eltávoztak s akkor jött elő rejtékéből s akkor követte el a bűncselekményt.

A *Weszelszki János* tetteségére szolgál bizonyítékul, hogy *Ritter Ferencné* és *Ritter Katalin* hullájának felboncolását foganatosító polgári és katonai orvosok egybehangzó véleménye szerint a hullákon észlelt sérülések felette hosszú éles eszközzel ejtettek, s hogy a terhelt kardját a szurási sebekkel való összehasonlítások teljesen alkalmasnak és egyezőnek találták a boncoló orvosok a sebek szélességével és hosszúságával. Ugyanis az orvosok véleménye szerint mindkét hullán észlelt egy-egy szurás az egész testet átszúrta, sőt a *Ritter Katalin* testén észlelt egyik szúrásnál az eszköznek behatolási helyén a kihatolás helyével egyenlő szélességű sérülés észlelhető. A mi azt bizonyítja, hogy az eszköz oly hosszú volt, hogy csak karddal ejthető ilyen sérülés. Az pedig kétségtelen, hogy az esetkor *Weszelszki* hosszú kardot viselt.

A nyomozás során *Weszelszki* maga beismerte, hogy a tett éjjelen *Ritter Ferencné* létekor az a ruha, az a kard és az a bakancs volt rajta, a mely tőle megvizsgálás végett elvétellett. A megejtett vegyi vizsgálat eredménye szerint pedig a ruhának kabátján, nadrágán, a bakancson és kardhüvelyen számos vérfolt találtatott. E vérfoltoknak mitől eredésére *Weszelszki* meghallgattatván, folyton ellenkezően vallott, a mely vallomásának valótlansága nyomban bebizonyítottatott.

Weszelszki János a tett éjjelen a cs. és kir. 6. gyalogezred laktanyában levő lakására nem tért a laktanyának bejárásra használt egyik kapuján sem, hanem a kizárólag az istállókhöz vezető azon a kapun, a melyen csak teherkocsival lehet és szabad bejárni. Itt is csak úgy tudott bejutni, hogy az istállóban alvó lovászt felköltötte az ablakon való bezörgetés által s a lovással nyitatta ki az istállókhöz vezető kaput.

Az eset utáni reggelen *Weszelszki János* Gausz János cs. és kir. 6. gyalog ezredbeli tizedesnek azt mondotta, hogy ő előző este 9 órakor ment haza, miáltal eltagadni igyekezett, hogy az eset éjjelen a *Ritter Ferencz* koresmájában volt.

A *Schwendemann István* cs. és kir. 6. gyalog ezredbeli tényleges szolgálatban levő asztalos vallomása szerint az eset előtti délután a cs. és kir. 6. gyalogezred lakatos és asztalos műhelyének kulcsát *Weszelszki János* magához vette, noha az sohasem volt nála s azt elvitte magával a *Ritter Ferencz* koresmájába. Az eset után korán reggel *Weszelszki János* azt mondta, hogy a katonai lakatos műhely kulcsát elvesztette; ha a gyilkosság gyanúja miatt a nyomozás a laktanyában fog folytatni a *Ritterné* megtalálható kulccsal, mondja azt e tanu, hogy nem ismeri azt a kulcsot, a mely pedig a katonai lakatos műhelyének kulcsa. Midőn pedig e tanu előtt *Weszelszki*nek a kijelentése gyanus volt és tényleges cs. és kir. 6. gyalog ezredbeli tisztekkel együtt elment a *Ritter Ferencz* lakására, ott ketten megállapították, hogy a katonai lakatos és asztalos műhely kulcsa teljesen azonos a *Ritter* lakásának ajtaja kulcsával. E tény a mellett bizonyít, hogy *Weszelszki János* már előre tervezte a gyilkosságot s azért vette magához jogtalanul a katonai lakatos műhely kulcsát, hogy azzal kinyithassa a *Ritter Ferencz* lakásának ajtaját s oda behatolhasson tervbe vett cselekményének végrehajtása végett.

De még szükséges a katonai lakatos kihallgatni, hogy a műhely kulcsát mi okból kérte vagy vette el tőle *Weszelszki*; s hol van a tőle elvett kulcs; továbbá szakértőkkel kell megállapítani, hogy a katonai lakatos műhely kulcsa és a *Ritter Ferencz* lakásának ajtajához való kulcs nyitja-e mindkét ajtót? Szükséges ez azért, mert ez lesz hivatva bizonyítékot szolgáltatni arra is, hogy *Weszelszki* a gyilkosságot már előre tervezve követte el.

Az
láljuk, h
a hitelez
eljárását
vizsgálju
tudniillik
mert tar
másnap
fizetni.
Min
alapján
ellen fol

Min
a katon
forrásból
radi had
egyetlen
ta a pol
eredmén
hogy a
Allitolag
des, aki
kosság é
akarjuk
folyasol
még a k
jesebb r
Artatlan
ber eset
az igazs
Ép
eredmén
és a pol
semmiké

A r
agy par
mukat
mely a
finomul
vihar, m
lejutva
uj élete
Mos
susa. U
Lágyan
parányi
bennem
ság a v
át. A f
kegyetle
mely r
s hozzá
egy-egy
nek vol
Mo
borul a
csókvál
pedig a
Ha
ben, ell
táncol
óriási t
a bárán
derekü
teteje,
Cs
Az
az én
tenger,
kinyújt
a rako
örtülök,
Me
bocskor
összerá
Elh
ezred v
halináj
magyar
ősapja
Dü
talanja
foldozá
esze k
Svator
lelkese

Az eset elkövetésének indokát megtaláljuk, ha Weszelszki János fizetési zavarát a hitelezőinek öt feljelentéssel fenyegetőzdő eljárását, Weszelszkinek azt a kijelentését is vizsgáljuk, a mit hitelezőinek említett, hogy tudniillik ne jelentsék őt fel felebbvalóinak, mert tartozását a Rittertől szerzendő pénzből másnap, vagyis az eset utáni napon kifogja fizetni.

Mindezen bizonyítékok olyanok, hogy azok alapján az eljárás egyedül csak Weszelszki ellen folytatható.

*

Mindezeknél fogva hihetetlenül hangzik az a *katonai* forrásból eredt értesülésünk, hogy a forrásból eredt értesülésünk, hogy a pétervárad-i hadbíró még mindig nem hallgatott ki egyetlen polgári tanút és figyelmen kívül hagyta a polgári hatóság által vezetett vizsgálat eredményeit. Sőt hírforrásunk arról is tud, hogy a gyilkost nem Weszelszkiben keresik. Allitólak akadt egy *nemrég* jelentkezett tizedes, aki egy *polgárember* látott volna a gyilkosság éjszakáján a kerítésen átmászni. Nem akarjuk a vizsgálatot semmilyen irányban befolyásolni, de határozottan hangoztatjuk, hogy még a *katonai hadbírói* vizsgálat is a legteljesebb nyilvánosság jogos ellenőrzése alatt áll. Ártatlan ember ne bűnhődjék, de bűnös ember esetleges bírói tévedésből ne kerülje el az igazságszolgáltatás sújtó kezét.

Ép ezért a *polgári hatóság* vizsgálatának eredményeit nem szabad figyelmen kívül hagyni és a polgári tanúk kihallgatását nem szabad semmiképp sem mellőzni.

HIREK.

A tótok között!

Aranyosmarót, 1907. július 29.

A nyár a szívnek időszaka. Ilyenkor az ágy parlagon fekszik. A gondolatok nyári álmukat alusszák. Helyükbe az érzelem lép, mely a nap hevében lángol s csak alkonyatkor finomul át a testben üdítővé, mint az a szélvihar, mely fákat tör meg a Tátracsucsán. Hogy lejutva ide a völgykatlanba szellő alakjában új életerőt öntsön az eltikkadt testbe.

Most folyik bennem az átfinomulás folyamata. Ugy érzem, megtörik bennem minden. Lágyan csörgedező patakka leszek, mit a legparányibb szellőcske is felborzol. A kételkedő bennem erős hívővé, a mindig boszantó prózaiság a végtelenség felé törő idealizmussá vedlik át. A folyó csörgedezésében délben még a kegyetlen mérnök nivelláló munkáját látam; mely rága a sziklakat, mállasztja a köveket s hozzánk már csak a homokot hozza, vagy egy-egy kavicsot is boszantásunkra. hogy ilyenek voltunk s így kapunk mi is.

Most meg úgy látom, hogy szerelmesen borul a víz társára: a kavicsra; a csobogás csókiváltás, a parti törpe bokrok susogása pedig a noltomiglan-holtodiglan esküje volna.

Hallgatom... S a patak megnő szemeimben, elhagyja medrét, lerohan a rétre, körbe táncol és körbe von engem is, míg végre egy óriási tükörré simul, hogy gyönyörködjék benne a báránnyelűség ég, a büszke, fiatal, karcsu dereku jegenye, no meg a téglavető kormos teteje, mely amott gubbaszkodik a domb alján. Csak szélei hullámszerűen még.

Azután, nem tudom hogyan, eszembe jut az én édes hazám. Talán azért, mert az is tenger, melynek szélei hullámszerűen s amely kinyújtja jóságos karjait, hogy magába ölelje a rakoncátlanok, dühtől habzó végeket s örülök, ha egy-egy ilyen hullám belesimul.

Mellettem elhalad egy zsirikalapos, halinás, bocskoros csupaszképi ember s elmorogja az összerágott pipaszára mögül, hogy *dobri vecseri*.

Elnézem a nagy szilvát, kit közel egy évred vagy épen annyi, nem tudott kiráznai a halinájából s aki még most is úgy köszönti a magyarok Isten által adott szép estét, ahogyan ősapja Szvatopluk tette.

Dühbe gurulnék miatta. Szedte-vette okátalanja. Egyébezz sem ért, csak a törött cserép földözéséhez, meg a „*pdlenko*” iváshoz. Az esze kaszáig már nem ér s mégsem hagyja el Szvatopluk nyelvét és talán még Hurbanért is lelkesedik. De arra kerül egy fodros gatyája,

árvalányhajjal diszitett kalapul, pörge bajszu kaszás paraszt legény, illendőségesen megemeli kalapját s ájtatosan köszönt, hogy „jó estét adjon az Uristen.”

Haragom megpihen. De sőt öröm lesz belőle.

A kaszás önértetes tekintete, mintha felelet volna kérdéseimre. „Szegény Jano” azt sem tudja, mi a jó. Neki csak két java van e földön: a tört edény meg a palenko. Nem való magyar embernek az ilyen asszonyképi, puhatestű, tompaeszü, fratyó, aki a magyar estét ezer esztendő alatt sem tanulta meg magyarul köszönteni és hogy a dobri vecsernek már jóéjtszákát mondtak.

De hallga!... Mi az? ... A vásártér karámja fölül gyermekhangok dalát hozza a szellő

Kossuth Lajos azt izente
Elfogyott a regimentje
Há még, egyszer azt izeni
Mindnyájunknak el kell menni
Éljen a mágvár szabádság,
Éljen a mágvár . . . .

Szent áhitat fog el. Önkénytelenül lekapom kalapomat, talán merengésemben én is dudolom a dalt magamban. Aztán feleszmélek.

— Mea culpa! — kiáltom . . .

Vétkeztem . . . Lemondtam a tót idvezüléséről. De sőt visszautasítottam. Magyar büszkeségem nem akarta elfogadni a puha bábót.

S ime . . . Kossuth apánk dala tiltakozik gondolataim ellen s a tiltakozást tót csemeték tolmácsolják. „Éljen a magyar haza” kiáltozzák felém azok, akiknek talán apjukat épen szídtam az imént

. . . A habok, mintha elcsendesülnének. Sima tükör már az egész tenger. Magyar eget, magyar hegyet tükröz vissza, míg aztán a holdtalan éjtszaka elrabolja illuziómat s röggön által botorkálok be a poros falumba.

Boros J. Mihály.

Személyi hír. N. Nemessányi Adél urnő, az újvidéki áll. polgári leányiskola érdemes igazgatónője néhány heti üdülésre a trencsénmegyei Zsolna melletti Rajeczfürdőbe utazott.

A parkünnepély jövedelme. *Gzermák József*, a pétervárad-i 70-ik cs. és kir. gy. e. zene karmestere annak közzétételére kért fel bennünket, hogy a sétateren rendezett parkünnepély tiszta jövedelméből az újvidéki szegények 188 kor. 95 fillért, az altiszti özvegyek és árvák segélyalapja 150 koronát, a Fehér Kereszt egyesület pedig 50 koronát kapott.

A muhi pusztá. Figyelemreméltó átirat érkezett tegnap *Ujvidék* városához. Az onódi Muhi emlékoszlop végrehajtóbizottság azzal a kérelemmel járul városunk közönségéhez, hogy a Sajó jobb partján elterülő Muhi pusztán, nemzetünk első nagy temetőjén emelendő emlékoszlop költségeihez járuljunk hozzá. A kérvényt *Odescalchi Loránt* herceg, cs. és kir. kamarás és *Vay Elemér* főispán, mint védnökök írták alá. — Hisszük, hogy városunk ezen elsőrendű hazafias célra szívesen fog valamit áldozni.

Apad a Duna. A néhány napig erős és hirtelen áradásnak indult Duna az elért 4 méter 80 centiméternyi legmagasabb vízállásról 4 méter 60 centiméterre apadt le. Az országos vízrajzi osztály jelentése szerint tartós apadás várható.

A légszeszgyár ügyében. A légszeszgyár megváltása ügyében szerdán délután a városnagyközségi ülésen tárgyalás volt, amelyen tekintélyes számú bizottsági tag vett részt. Az értekezleten *Pfeiffer* műegyetemi tanár és *Debreceni* gépészmérnök szabad előadást tartottak, melyről és általában az értekezlet lefolyásáról legközelebbi számunkban fogunk beszámolni.

A Colosseum Projektograph igazgatója, Waldapfel Emil a Grand Hotel Mayer tulajdonosával szerződést kötött arról, hogy ha zombori szereplése véget ér, a Vigadó termében fogja élvezetes estéken szép képeit a város közönségének bemutatni.

Brankovits patriárka temetése. *Brankovics György* karlócai patriárkát vasárnap délelőtt 9 órakor temetik el a karlócai felső templomban épített kriptába.

Előleges tájékoztató. Ugy értesülünk, hogy a helybeli áll. polg. leányiskolában a jövő tanévben nagyobb változások vannak tervben, amelyek bizonyára a tanuló leányifjúság szüleinek kívánságait fogják kielégíteni. Nevezetesen a kézimunka-tanfolyam valószínűleg át fog szervezteni azzal, hogy alaposabb elméleti és gyakorlati kiképzés szempontjából a munkakeretbe több tantárgy lesz felvéve; az új gyakorlati tárgyak között kiemeljük a gép- és gyors írást, a halasi, csetneki és sovári csipkeipart, a tángolt bársony készítés-módját, — mind megannyi tárgy, amely alaposan elsajátítva leányainkra nézve esetleg mint kereseti iparág is nagyfontosságú lesz. A polgári iskola pedig kibővül egy zongoratanfolyammal, amivel későbbben egy zeneiskola létesítése céloztatik. Mindenesetre örülni kell azon, hogy jónövű polgári leányiskolánkat a magas kormány ily gyakorlati irányban kívánja tovább fejleszteni.

A kórhintás. A „wurstlipraterünk”-ben most egy kórhinta ütött fel tanyát. Katonának örmestertől lefelé, szobaleányoknak, szakácsnéknak pazar élvezet a kórhintázás, amelynek annyi látogatója, de még több nézője akad. A kórhinta *Harmos Vincének* egy robusztus alakú embernek tulajdona. A nagyerejű kórhintás tegnapelőtt erejét fitogtatta. Három munkásember alkalmazottja nagy hangosan ment a Duna-utca-n, ami miatt összezördültek az őket csendre intő Csipő István rendőrszemmel. Már-már bekísérésre, előállításra került volna a sor, amikor *Harmos Vince*, egyszerre előállt és a rendőrt a szó legteljesebb értelmében odébb tette. Csipő István rendőr még egy társát hívta segítségül és ketten legyűrtek az ellenszegülő kórhintást és vasra verve a rendőrséghez hozták, hol jegyzőkönyvet vettek fel vele és ellene az eljárást megindították.

Tolvaj inas. *Treuer Jenő* gyümölcskereskedőnek 4-5 hét előtt nyitott szobájának záratlan asztalfiókjából ellopták duplafedelű ezüst óráját. Gyanuja nyomban *Osztoics Dragisa* szerbiai illetőségű asztalosinasra irányult, aki ép a lakásban valami asztalosmunkával foglalatalkodott. Amikor azonban az óra eltűnésére rájöttek, az inast már nem találták sehol. Tegnapelőtt előkerült és a rendőség felelősségére vont. Eleinte tagadott, a zálogcédulát pedig eladta és a pénzen revolvért vett, melyet nála meg is találtak. A tolvaj inast letartóztatták.

Szabóipari-tanfolyam Ujvidéken. A szegedi kereskedelmi, és iparkamara kezdeményezésére Ujvidéken e hó 5-én három hétig tartó szabóipari tanfolyam nyílik meg, melyet *Belleszlin Athanasz* vándortanító fog vezetni és a melyben minden helybeli szabóiparos résztvehet. Azok a ruhák, amelyek a szabóipar-tanfolyamot látogató iparosoknál rendeltettek, azok a tanfolyam tartalma alatt *Belleszlin* személyes felügyelete alatt fognak készülni.

Korpától bélhurut. *Friedmann Mór*, újvidéki m. kir. állatorvos tegnap megvizsgálta az I. és II-ik negyedbeli és a város tulajdonát képező tenyészbikákat és azt tapasztalta, hogy a gondozást és etetést magára vállalt gazdák a bikáknak zab helyett korpát adnak, amittől 3 fiatal bika teljesen lesóványodott, amiáltal hamarosan értéktelenné és hasznavehetetlenné válnak. Az egyik bika a korpától bélhurutot kapott az állatorvos arra kérte sürgősen a gazdasági hivatalt, hogy a bikákat csak zabbal etessék.

Felszabadult állatállomány. Magyarország és Horvátországban tudvalevőleg közel tíz év óta az egyik országból a másikba állatoknak lábón való áthajtása meg volt tilva, amiáltal az állatkereskedelem Magyarország és Horvátország közti szinte pangott. Ezen a rég megváltoztatni kért mizerián segített a magyar és horvát kormány, amikor a tíz éves zárlatot megszüntette és *szarvasmarháknak, kecskéknél és juhoknak* Magyarországból Horvátországba és viszont onnan való áthajtását kölcsönösen engedélyezte. Így tehát Ujvidék és Pétervárad közt is az említett állatok lábón való áthajtása augusztus 1-ével meg van en-

